

Çevrenin Genç Sözcüleri Programı (ÇGS)



2026 Yarışması Çalışma Kitabı
(11-16 Yaş)

Adı- Soyadı:





ÇGS'ye Hoş Geldiniz!

Çevrenin Genç Sözcüleri Programı

40'tan fazla ülkedeki gençlerin yerel çevre sorunlarını araştırdığı, etkileyici hikâyeler ürettiği ve kendi topluluklarında yeşil dönüşümü harekete geçirdiği bir gençlik liderliği programına katılıyorsunuz.

Bu çalışma kitabı, ÇGS'nin 4 Adımında size yol gösterecek: Araştırın, Çözüm Önerin, Haber Yapın ve Yaygınlaştırın. Bu adımlar; yeni beceriler kazanmanıza, yaşadığınız çevrede somut bir fark yaratmanıza ve fikirlerinizi başkalarıyla paylaşmanıza yardımcı olacak.

İsterseniz çalışmanızı ÇGS Uluslararası Yarışması'na da gönderebilirsiniz. Burada hikâyeler dünya çapında görünürlük kazanır. Ama aklınızda olsun: ÇGS sadece "kazanmak" ile ilgili değil; öğrenmek, liderlik etmek ve olumlu değişim yaratmakla ilgilidir.



2025/2026 ÇGS Yarışma Teması: Gıda Güvenliği & İklim Değişikliği

Paylaştığımız her öğünün bir hikâyesi vardır. Nerede yaşadığımızı, neye değer verdiğimizizi ve gezegenimize -ona bağlı yaşayanlara- nasıl özen göstermeyi seçtiğimizi yansıtır.

PLAN'EAT projesi aracılığıyla Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı (Foundation for Environmental Education -FEE), bu temayı ÇGS Uluslararası Yarışmasına taşıyor. PLAN'EAT, gıda tercihlerimizi iklim eylemi, biyoçeşitliliğin korunması ve toplumsal adaletle ilişkilendirerek sağlıklı, sürdürülebilir ve kültürel çeşitliliği gözeten beslenme biçimlerini teşvik eden bir Avrupa girişimidir. PLAN'EAT'i ÇGS ile buluşturarak, gıda üzerinden atılan küçük ve yerel adımların nasıl çok daha geniş bir değişimi tetikleyebileceğini göstermeyi hedefliyoruz.

Bu yılın teması, gıda güvenliğini tüm çeşitliliğiyle öne çıkarıyor; renkleriyle, kültürleriyle ve kişisel hikâyeleriyle. Her tabak, her tercih ve her bireyin, gıdanın geleceğini etkileme gücüne sahip olduğunu keşfetmeye çağırıyor.

**Gezegene iyi
gelen gıdaları
seçiyorum.**



Keşfetmek için bir konu seçin

Gıdayı iklim değişikliğiyle buluşturan ve yaşadığınız çevre için gerçekten anlam ifade eden herhangi bir konuyu seçin. Seçiminiz, bundan sonra neyin üzerinde çalışacağınızı belirleyecek. ✓

- Beslenme ve Sağlık** - Günlük hayatınızda porsiyonlarınızı, bitkisel gıdalarınızı veya işlenmiş ürün tercihlerinizi nasıl seçiyorsunuz?
- Gıda Kaybı ve İsrafı** - Neler çöpe gidiyor, neden? Ne kadarı yenmeden kalıyor?
- Gıda Sistemleri**- Tarladan sofraya: Yediğimiz gıdalar nereden geliyor?
- Gıda Ayak İzi** - Yediklerinizin çevresel etkisi nedir?
- Gıda Etiketleri ve Ambalajları** - Etiketler bize ne söylüyor? Gıdalar ne kadar işlenmiş? Ambalajları ne kadar sürdürülebilir?

Adım 1: Araştırma

Şimdi seçtiğiniz konuyla başlayın. Fikir bulmak için okulunuza, evinize ya da yaşadığınız çevreye şöyle bir bakın.

Görevler:

Çözülebileceğini düşündüğünüz ve çevrenizde fark ettiğiniz 3 gıda temelli sorunu listeleyin.

1. _____
2. _____
3. _____



Bir örnek çizin ya da tarif edin.



Bu konu çevrenizdeki insanlar için neden önemli?

En çok kimler ya da neler etkileniyor olabilir (doğa, su kaynakları, çiftçiler, aileler vb.)?



Kimse bu sorunu ele almazsa ne olur veya herkes iyi uygulamaları sürdürürse ne değişir?

Adım 2: Çözüm Önerme

İyi muhabirler, insanlardan ve güvenilir bilgilerden beslenerek bilgi toplar. Sorularla, verilerle ve gerçek seslerle seçtiğiniz konu hakkında olabildiğince çok şey öğrenmeye çalışın.

Örneğin:

- Gıda israfını inceliyorsanız; okulda ya da evde ne kadar yemek çöpe gidiyor?
- İşlenmiş gıdaları inceliyorsanız; besin değerleri etiketleri size ne söylüyor?
- Gıda ayak izini araştırıyorsanız; üretim kaynaklı emisyonlar ya da su kullanımıyla ilgili veri bulabiliyor musunuz?
- Çevrenizde hâlihazırda var olan iyi uygulamalar ve davranışlar neler?

Görevler:

Seçtiğiniz konuyla ilgili, çevrenizdeki insanlara sorabileceğiniz 2 soruyu yazın.

1. _____
2. _____

Kütüphane, öğretmen, haber kaynakları ya da güvenilir bir web sitesinden 2 bilgi/kanıt bulun.





Bir bilginin güvenilir olup olmadığını nasıl kontrol edebilirsiniz?

İpucu: Güvenilir bilgi çoğu zaman uzmanlardan ya da güvenilir kurumlardan gelir. Örneğin bir BM raporu ya da bir bilimsel bir çalışmadan.

Bu uygulama başka ülkelerde de var mı? Varsa hangilerinde?

Çevrenizde bu soruna çözüm fikri sunabilecek kimler var?

Onların çözüm önerileri neler?

Bu çözüm önerisinin artıları ve eksileri neler?



Adım 3: Haber Yapma

Bu adım, hikâyenizi farklı yollarla anlatma fırsatı verir. Hazırladığınız içerikte seçtiğiniz konuyu ve bunun neden önemli olduğunu netçe açıklayın. Şunları düşünün:

- Araştırmanızda sizi şaşırtan bir şey oldu mu?
- İnsanlar içeriğinizi okuyup/izleyip gördükten sonra ne yapсын istiyorsunuz?
- Sorununuzu anlatmak için bir görsel işe yarar mı (örneğin tek kare güçlü bir fotoğraf ya da açıklayıcı notlarla desteklenen bir foto-hikâye)?

Görevler:

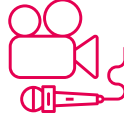
Aşağıdaki kategorilerden birisini seçin:



Makale



Fotoğraf



Video



Kampanya

Bir başlık taslağı yazın:



Hedef kitlenizin aklında ne kalsın istiyorsunuz?

Hikâyenizi ilk olarak kiminle paylaşmak istiyorsunuz?

Hangi görsel ya da anahtar kelimeler dikkat çeker?

Çevrenizi daha “yeşil” hâle getirmeye yardımcı olacak tek bir sürdürülebilir beslenme ipucuyla bitirin. Örneğin: “Yerel ve mevsiminde olmayan ürünleri satın almamayı tercih etmek” gibi pratik bir öneri.



Taslağınızı ya da fikirlerinizi bir sınıf arkadaşınızla veya öğretmeninizle paylaşarak geri bildirim alın. Onlarla paylaşınca hangi iyileştirmeleri ya da yeni fikirleri kazandınız?

Taslağınızı son hâline getiriniz!



Adım 4: Yaygınlaştırma

Güçlü bir mesaj, doğru insanlara ulaştığında etkisini gösterir.

Görevler:

Çalışmanızı paylaşabileceğiniz 2 yeri yazın.

1.

2.

Hikâyenizi daha fazla kişiye ulaştırmanıza kimler yardımcı olabilir (öğretmenler, arkadaşlar, yerel paydaşlar vb.)?

Mesajınızın bir fark yaratıp yaratmadığını nasıl anlarsınız?

Çalışmanızı paylaştıktan sonra atabileceğiniz bir sonraki adım ne olur?

Son hâline getirmeden önce, çalışmanızın aşağıdakileri sağladığından emin olunuz:

- Temayla ilgili olması
- Kanıta dayalı olması (bilgiler ve röportajlar kaynak gösterilerek)
- Yaratıcı bir yaklaşıma sahip olması
- Anlatımın net ve anlaşılır olması
- Bir eylem çağrısı içermesi



Benim ÇGS Yolculuğum

ÇGS, hikâyenizi farklı yollarla anlatma fırsatı verir. Hazırladığınız içerikte seçtiğiniz konuyu ve bunun neden önemli olduğunu netçe açıklayın. Şunları düşünün:



İnceledim...



Paylaştım...



Araştırdım...



Haberleştirdim...



İlham oldum...

Değerlendirme Sorularım:

Hazırladığınız içerikte seçtiğiniz konuyu ve bunun neden önemli olduğunu netçe açıklayın. Şunları düşünün:

Gıda ve iklim hakkında öğrendiğim en önemli şey neydi?

En çok hangi becerimi geliştirdim (eleştirel düşünme, yazma, ekip çalışması, yaratıcılık, özgüven)?

Çevrene fayda sağlayabilecek bir projeye liderlik etmek sana nasıl hissettirdi?

Yerel çevremi daha yeşil hâle getirmek için sürdürmek istediğim bir davranış/eylem şudur...

Sonraki ÇGS Adımlarım

Öğretmeniniz, çalışmanızı inceledikten sonra haber fikrinizi geliştirmeniz için önerilerde bulunabilir. Bu alanı, aldığınız geri bildirimini düşünmek ve bir sonraki adımda ne yapmak istediğinize karar vermek için kullanın.

● Haberimde beğendikleri bir şey:

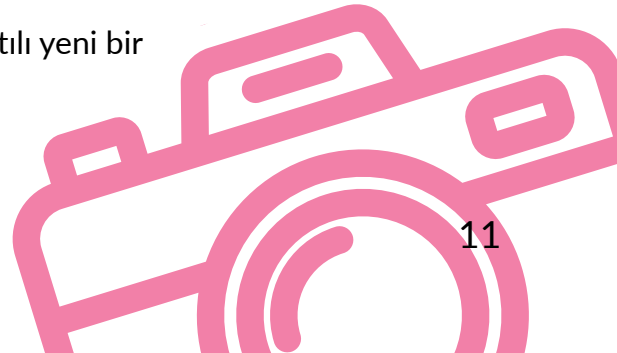
● İyileştirmek için verdikleri bir öneri:

● Ardından yapmak istediklerim (birini ya da birkaçını işaretle): ✓

- Haberim üzerinde çalışmaya devam etmek
- Bunu yeni biriyle paylaşmak (aile, arkadaş)
- ÇGS Yarışmasına katılmak için ülkemdeki ÇGS Ulusal Ofisine başvurmak
- Geri bildirimleri değerlendirmek ve ardından yeni bir fikir denemek
- Okulumda ya da yaşadığım çevrede çıktılarımı bağlantılı yeni bir çalışma başlatmak

Kaynaklar:

<https://www.ecoschools.global/planeat-project>



Foundation for Environmental Education (FEE), 1981 yılında kuruldu. FEE, 85 ülkede 110'dan fazla üye kuruluşuyla dünyanın en büyük çevre eğitimi ağlarından biridir. Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (ESD) alanında 40 yılı aşkın etkili deneyime sahip olan FEE, GAIA 20:30 stratejik planıyla; iklim değişikliği, biyoçeşitlilik kaybı ve çevre kirliliğinin yarattığı acil tehditlere karşı, beş programının tamamında iklim eylemini önceliklendirir.

PLAN'EAT Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen bir Horizon Europe araştırma projesidir. Proje; gıda sistemlerini ve gıda ortamlarını, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme alışkanlıklarını destekleyecek şekilde dönüştürmeyi hedefler.



İLETİŞİM
Foundation for
Environmental Education
Scandiagade 13
2450 Kopenhag
Danimarka

info@fee.global
www.fee.global



İLETİŞİM
Foundation for
Environmental Education
Scandiagade 13
2450 Kopenhag
Danimarka

education@fee.global
www.ecoschools.global



İLETİŞİM
PLAN'EAT, Eylül 2022'den
2026'ya kadar sürecek
şekilde yürütülen; 24 ortağı
bir araya getiren bir Horizon
Europe araştırma projesidir.

jessica@fee.global
www.planeatcenter.com



FEE tarafından hazırlanan Education toolbox © 2025, CC BY-NC 4.0 lisansı kapsamındadır.

